

**PROGRAM
UREĐENJA DETALJNE KANALSKE
MREŽE U SVRHU NAVODNJAVANJA
I ODVODNJE NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

UVOD

Poljoprivredna proizvodnja je proizvodnja koja najviše ovisi o klimatskim uvjetima, a pouka iz prošlogodišnje katastrofalne suše je činjenica da navodnjavanje poljoprivrednih površina na kojima su zasijane poljoprivredne kulture su ključna stvar za poljoprivrednu proizvodnju u vremenu velikih klimatskih promjena.

Vode su opće dobro koje zbog svojih prirodnih svojstava ne može biti ni u čijem vlasništvu i imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske. Zakon o vodama ("Narodne novine" broj 107/95.) svojim odredbama uređuje pravni status voda i vodnog dobra, način i uvjete upravljanja vodama, način organiziranja i obavljanja poslova i zadataka kojima se ostvaruje upravljanje vodama, kao i druga pitanja značajna za upravljanje vodama.

Vodne građevine za melioracijsko navodnjavanje su akumulacije i druge zahvatne građevine, razvodna mreža i drugi objekti koji pripadaju ovim građevinama. Građenje ovih građevina koje se financira sredstvima proračuna ili drugih namjenskih sredstava u interesu je Republike Hrvatske.

Prema članku 11. Zakona o vodama, vodne građevine za melioracijsku odvodnju i vodne građevine za melioracijsko navodnjavanje koje su izgrađene, kao i one čije se građenje financira sredstvima proračuna ili sredstvima posebnih naknada koje u skladu sa zakonom plaćaju korisnici na slivnom području, dobra su od interesa za Republiku Hrvatsku i u vlasništvu su županije na čijem se području nalaze.

Vodnim građevinama upravljaju Hrvatske vode, a njihovo građenje provodi se u skladu s planom upravljanja vodama.

Korištenjem voda prema Zakonu o vodama smatra se zahvaćanje, crpljenje i uporaba površinskih i podzemnih voda za različite namjene (opskrbu vodom za piće, sanitarne i tehnološke potrebe, navodnjavanje i dr.).

Zahvaćanje i korištenje voda iz vodotoka i drugih prirodnih ležišta površinskih voda, crpljenje podzemnih voda i prikupljanje oborinskih voda za navodnjavanje poljoprivrednog i drugog zemljišta (melioracijsko navodnjavanje) obavlja se na način i pod uvjetima određenim vodopravnom dozvolom te ugovorom o koncesiji.

STANJE KANALSKE MREŽE U SVRHU NAVODNJAVANJA I ODVODNJE

U svrhu upravljanja vodama područje Republike Hrvatske podijeljeno je na vodna i slivna područja.

Vodna područja kojima pripada Osječko-baranjska županija su: vodno područje slivova Drave i Dunava i manji dio koji pripada vodnom području sliva Save.

Slivna područja su jedinice za upravljanje lokalnim vodama i na području Županije imamo četiri slivna područja: slivno područje "Vuka", slivno područje "Karašica-Vučica", slivno područje "Baranja" i slivno područje "Biđ-Bosut". Slivnim područjima upravljaju vodnogospodarske ispostave.

Slivno područje "Vuka"

Slivno područje "Vuka" može se podijeliti na sliv rijeke Vuke, te manji dio koji gravitira slivovima rijeka Drave i Dunava.

Radi obrane od štetnog djelovanja suvišnih voda, izgrađen je gusti sustav odvodnih kanala s pripadajućim objektima. Glavni recipijent područja je rijeka Vuka koja u nizinskom dijelu ima vrlo mali pad.

Izrazito niski teren nalazi se na području bivše Bare Palače kroz koju se proteže Bobotski kanal. Evakuacija vode s ovog područja vrši se precrcpljivanjem u rijeku Vuku crpnom stanicom "Dvor", maksimalnog kapaciteta 20 m³/sec. Radi poboljšanja evakuacije velikih voda, rijeka Vuka regulirana je na nivou I. faze, do oko polovine svoje dužine i to samo produblivanjem korita. U tijeku 2003. godine izvršeni su radovi prema ugovoru sa Svjetskom bankom za obnovu i razvoj na uređenju kanala I. i II. reda, kao što su kanali Velika Osatina, Orlovnjak, Glavni Tenjski, Bobotski kanal, kanal Vidrašić, Nemetinsko-Drenski, Valko kanal, Antinski preklonni i Trpinjski kanal.

U cilju smanjenja dotoka velikih voda s brdskog dijela sliva rijeke Vuke, izgrađena je akumulacija Borovik. U dosadašnjim vodoprivrednim planovima predviđena je na slivu rijeke Vuke, a na području Osječko-baranjske županije, izgradnja još sedam akumulacija.

Akumulacije na području Osječko-baranjske županije

Red.br.	Naziv	Ukupna akumulacija 10m ³ m ³	Korisna akumulacija 10 ³ m ³	Napomena
1.	Borovik	7.950	7.100	Izgrađena
2.	Bučje	19.706	17.454	Studijsko rješenje
3.	Koritnjak	4.988	4.224	Glavni projekt
4.	Potnjani	1.308	1.100	Studijsko rješenje
5.	Paljevina	1.352	1.127	Studijsko rješenje
6.	Semeljci	2.123	1.500	Studijsko rješenje
7.	Kešinci	1.929	1.500	Studijsko rješenje
8.	Mrzović	588	400	Studijsko rješenje
Ukupno:		39.941	34.405	

Osnovna kanalska mreža (kanali I. i II. reda) izgrađena je u dužini od 247 km, a detaljne kanalske mreže (kanali III. i IV. reda) u dužini od 2.447,48 km.

Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na području VGI Vuka, a u Osječko-baranjskoj županiji iznosi 77.794 ha, od čega je u društvenom posjedu 45.966 ha, a u privatnom 31.826 ha (stanje 2000. g.)

Slivno područje "Karašica-Vučica"

Slivnom području "Karašica-Vučica" u Osječko-baranjskoj županiji pripada sjeveroistočni, nizinski dio slivnog područja Karašica-Vučica s površinom od 127.461 ha. Glavni recipijenti su prirodni vodotoci Karašice i Vučice, koji prikupljaju vodu s obronaka brdskog dijela ovog slivnog područja i odvođe ju uz znatno smanjeni pad u rijeku Dravu, te odušni kanali Karašica-Drava između Donjeg Miholjca i Viljeva i Gatski kanal. Tako je nizinski kraj s intenzivnom ratarskom proizvodnjom, ugrožen od suvišnih voda, koje se javljaju uglavnom u proljeće i jesen.

U nastojanju da se rastereti korito Karašice i područje u njenom donjem dijelu zaštititi od poplava, prokopani su krajem 19. i početkom 20. stoljeća prema rijeci Dravi odušni kanali kod mjesta Gat i Donje Viljevo. Na Vučici nije bilo znatnijih zahvata, samo je izvedeno 12 km nasipa u srednjem i donjem toku. Kapacitet osnovne kanalske mreže nedovoljan je za zaštitu od velikih voda.

Najpogodnije rješenje ovakve situacije vidi se u izvođenju brdskih akumulacija koje bi zaustavile velike vodne poplave s brdskog dijela sliva i tako zaštitile nizine od vanjskih voda. Svakako da je za to potrebna i rekonstrukcija glavnih recepijenata do određenog kapaciteta.

S obzirom na sve izraženije pojave nedostatka vode na području, akumulacije kao višenamjenski objekti prvenstveno bi bile namijenjene čuvanju vode za višestruke potrebe (ribnjaci, navodnjavanje), a retencijski prostor za smanjenje vodnog vala osigurao bi se podizanjem krune brane.

Akumulacije koje bi imale direktnog utjecaja na raspoložive količine vode za navodnjavanje područja Županije su:

Izgrađene i predviđene akumulacije

Red. broj	Naziv	Ukupna akumulacija 10^3 m^3	Korisna akumulacija 10^3 m^3	Napomena
1.	Lapovac II	2.408	1.822	Izgrađena
2.	Lapovac I	1.357	857	
3.	Breznica	1.468	1.015	Podaci iz
4.	Seona	2.400	1.800	vodoprivredne
5.	Dubovik	1.029	515	osnove
6.	Darna	930	678	
7.	Babina voda	560	450	
8.	Gornja Motičina	1.200	960	
Ukupno:		11.352	8.097	

Posljednjih godina gotovo sva vodoprivredna djelatnost bila je usmjerena prema rješavanju detaljne odvodnje u sklopu komasacija od 1964. godine, sustavno je građena detaljna kanalska mreža, te je postignuta zadovoljavajuća gustoća kanala kod $2,8 \text{ km/km}^2$ poljoprivrednih površina. Na dijelu površina s težim hidromorfim zemljištem odvodnja poljoprivredne parcele riješena je cijevnom drenažom, koja je rađena uglavnom na površinama društvenog sektora.

Ukupna dužina kanalske mreže na slivnom području iznosi 4.357 km i to glavnih kanala 737 km i kanala III. reda-meliorativnih 3.602 km. Od ukupne slivne površine na području Osječko-baranjske

županije nalazi se kanalska mreža u dužini od 3.030 km te preko 1200 objekata raznih dimenzija i profila, kao i dvije crpne stanice za odvodnju s kapacitetom od 5,2 m³ u sekundi.

Slivno područje "Biđ-Bosut"

Jedan dio Osječko-baranjske županije pripada slivnom području "Biđ-Bosut", u površini od 51.486 ha, odnosno 22% površine slivnog područja nalazi se na području Županije.

Izgrađeno je 201 km osnovne kanalske mreže, 690 km detaljne kanalske mreže i oko 500 cijevnih propusta i mostova, izgrađene su dvije akumulacije: Jošava sa 946.000 m³ i Mlinac sa 960.000 m³.

Da se smanji dotok velikih brdskih voda koje neiskorišteno odlaze prema rijeci Savi, u Idejnom rješenju odvodnje Biđ-bosutskog polja predviđena je izgradnja akumulacija i retencija na brdskom dijelu sliva.

Akumulacije i retencije na području Osječko-baranjske županije

Red. broj	Naziv	Površina akumulacije (ha)	Ukupna akumulacija 10 ³ m ³	Korisna akumulacija 10 ³ m ³
1.	Beravac	23	1.700	1.600
2.	Aljeg	27	1.800	1.650
3.	Trnava	18	1.00	900
4.	Vrbica	26	1.700	1.550
5.	Slakovac	20	1.500	1.400
6.	Breznica	224	9.500	8.300
7.	Kondrić	41	1.660	1.450
8.	Koroševica	66	4.100	3.750
9.	Majar	74	4.900	4.500
10.	Musić	36	3.000	2.800
11.	Levanjska Varoš	25	1.600	1.450
12.	Babina voda	35	2.000	1.800
13.	Bazovac	(retencija)		
14.	Mlinac	28	960	800
15.	Gašinci	64	3.600	3.250
16.	Preslatinci	161	10.100	9.250
17.	Kučanci	50	1.400	1.250
18.	Drenje	105	5.100	4.550
19.	Jošava	79	946	540
20.	Kuševac	117	3.500	2.900
Ukupno:		1.219	60.066	53.690

Slivno područje "Baranja"

U vodoprivrednom pogledu Baranja se sastoji od tri (3) hidrografske cjeline, slivna područja - Dunav, Drava i Karašica ukupne površine 105.025 ha.

Ukupna dužina melioracijskih kanala za odvodnju iznosi oko 887 km, od toga je oko 248 km osnovne kanalske mreže (kanali I. i II. reda) i 639 km detaljne kanalske mreže (kanali III. i IV. reda). Na području Baranje nalazi se i 9 crpnih stanica.

Ukupne poljoprivredne površine na ovom slivnom području iznose 66.868 ha, planirane površine za navodnjavanje iznose 12.000 ha, a isprojektirano je 5.000 ha. Na površini od 200 ha postavljeni su agregati VALMONT.

POTREBE ZA NAVODNJAVANJEM NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Na području Osječko-baranjske županije organizirano se navodnjava oko 411 ha i to na područjima koje obrađuje IPK - Bare, Zelčin, Hana-Našice, te na nekoliko područja privatnih proizvođača koji imaju navodnjavanje na površinama manjim od 10 ha. Može se reći da je na području Županije registrirano 50 lokacija na kojima se primjenjuje navodnjavanje i to za uzgoj voća, povrća i ratarskih kultura.

Korigiranje prirodnog režima vlaženja umjetnim dodavanjem vode u trenutku podobnom za pravilan razvoj biljke omogućava podizanje dostignutog praga u proizvodnji ratarskih kultura i u godinama koje se mogu okarakterizirati kao sušne. Ovo omogućava i bolje iskorištenje zemljišta uvođenjem druge žetve.

Navodnjavanjem se do neke mjere kompenziraju negativni učinci smanjenja prihrane kemijskim sredstvima za prinose, te se omogućava proizvodnja "zdrave hrane".

Budući da je intenzivna proizvodnja hrane strateški interes Republike Hrvatske, navodnjavanje ima važno mjesto u gospodarskom razvitku Županije.

Navodnjavanje treba pratiti:

- razvoj stočarstva (stajnjak je neophodan za očuvanje plodnosti zemljišta, a s druge strane proizvodnja stočne hrane na navodnjavanim površinama je interesantna zbog dobre isplativosti, mogućnosti postrne sjetve i drugog)
- razvoj prerađivačke industrije (prehrambene i druge, s kapacitetima usklađenim s vrstom i količinom biljne i stočarske proizvodnje), a za sve treba težiti osiguranju tržišta.

Svakako treba uzeti u obzir činjenicu da je izgradnja i gospodarenje sustavima za navodnjavanje skupa investicija, te da je potrebna financijska potpora države, da je potrebna edukacija kadrova i novi kompleksniji odnos čovjeka prema zemljištu - od produženja radnog vremena u ratarstvu (dnevnog i godišnjeg) i stalne brige o stanju zemljišta (vlaga, očuvanje plodnosti, sprečavanje zagađenja) do upoznavanja i sprečavanja novih navodnjavanjem uzrokovanih, bolesti i nametnika na biljkama.

Mogućnost navodnjavanja pojedinih područja ovisi o mogućnostima osiguranja vode, a osiguranje vode za navodnjavanje prema potrebama poljoprivredne proizvodnje, osnovni je zadatak vodnogospodarskih organizacija u rješavanju problema navodnjavanja.

Razlozi za navodnjavanje područja:

- orijentacija tržišnoj ekonomiji i visokoprotabilnim kulturama uz znatno reduciranje uvoza
- stabilizacija proizvodnje u sušnim razdobljima i promjena strukture sjetve

- smanjena ponuda povrća domaćih proizvođača
- globalne klimatske promjene - nestašica vode
- snižavanje nivoa površinskih i podzemnih voda
- povećane potrebe za korištenjem voda - vodoopskrba, industrija, ...
- smanjenje raspoloživog prostora za proizvodnju hrane
- negativna vodna bilanca u vegetacijskom razdoblju.

Vodu za navodnjavanje na ovom području može se uzimati:

1. iz rijeke Drave i Dunava
2. iz brdskih akumulacija
3. iz vodotoka (manji dio)
4. iz podzemne vode.

Za navodnjavanje vodom iz rijeka Drave i Dunava nema ograničenja u površinama jer se raspolaže s velikom količinom vode. Površine u užem pojasu uz rijeke Dravu i Dunav mogu se opskrbljivati vodom neposredno crpljenjem na odgovarajućim lokacijama. Za površine u unutrašnjosti područja potrebni su vodozahvati većeg kapaciteta i dovodni kanali ili cjevovodi pri čemu se mogu koristiti i postojeći kanali za odvodnju uz potrebnu rekonstrukciju i izvođenje odgovarajućih objekata.

Prema dosadašnjim ispitivanjima Dravska voda je C2 - S1 klase pogodnosti za navodnjavanje, odnosno upotrebljiva je za srednje tolerantno bilje na relativno propusnim tlima. Sadržaj fenola treba redovito kontrolirati.

Mogućnost korištenja vode iz brdskih akumulacija ograničeno je volumenom akumulacije i interesima drugih korisnika vode, naročito ribnjaka. Voda iz akumulacije je najkvalitetnija, ali treba voditi računa o mogućim sekundarnim zagađenjima nizvodno.

Budući da su akumulacije višenamjenski objekti sigurno bi trebale dobiti prioritarno mjesto u rješavanju vodnogospodarske problematike i uređenju vodnog režima sliva, zadržavanjem velikih voda i osiguranjem voda za navodnjavanje.

Za površine uz vodotoke svakako je najpovoljnije rješenje voda iz vodotoka uz uvjet da ima odgovarajuću kvalitetu. Ove površine imaju najbolje preduvjete za navodnjavanje u najskorije vrijeme jer ne zahtijevaju prethodno izvođenje skupih objekata i dovodnih organa. Međutim, veličina tih površina ograničena je raspoloživom količinom vode.

Korištenje podzemne vode za navodnjavanje treba gledati u svjetlu prioritarnih čuvanja zaliha podzemnih voda za vodoopskrbu kao i zaštićenih prirodnih područja. Ne isključuje se mogućnost upotrebe podzemne vode na određenim lokacijama, udaljenim od dovodnih kanala, ukoliko je takvo rješenje ekonomski opravdano, a kvaliteta i raspoloživa količina vode dokazana.

PROGRAM UREĐENJA DETALJNE KANALSKE MREŽE

Program uređenja detaljne kanalske mreže u svrhu navodnjavanja i odvodnje na području Osječko-baranjske županije provodio bi se u razdoblju od 2005.-2010. godine.

Vodne građevine za odvodnju s obzirom na namjenu razvrstavaju se na osnovne i detaljne melioracijske objekte za odvodnju.

Osnovni melioracijski objekti za odvodnju su melioracijski vodotoci u koje se slijevaju sve vode određenog melioracijskog sustava (melioracijski objekti I. reda), te crpne stanice u melioracijskom sustavu, kao i glavni odvodni kanali za prihvatanje svih voda iz melioracijskog sustava ili dijela toga sustava, a koji se dovode putem detaljne kanalske mreže i odvođe u melioracijske objekte I. reda (melioracijski kanali II. reda).

Detaljni melioracijski objekti za odvodnju su sabirni ili grupni kanali za prihvaćanje voda iz parcelnih ili detaljnih kanala i njihovo odvođenje u melioracijske objekte II. reda (melioracijski objekti III. reda), parcelni ili detaljni kanali za neposredno prikupljanje voda s poljoprivrednih površina, odnosno drugih čestica i njihovo odvođenje u melioracijske objekte III. reda (melioracijski objekti IV. reda), kao i ostali objekti na melioracijskim kanalima (betonski, cijevni, pločasti i drugi propusti; čepovi, sifoni, betonske i kamene stepenice, brzotoci, obloge za zaštitu od erozije, ustave i sl.).

Sredstvima prikupljenim od slivne vodne naknade na pojedinom slivnom području financira se i održavanje i upravljanje melioracijskim sustavom za odvodnju, a koje se odnosi na tehničko i gospodarsko održavanje melioracijskog sustava za odvodnju i za navodnjavanje, upravljanje melioracijskim sustavom i građenje melioracijskog sustava.

Vlasnici i korisnici zemljišta u melioracijskom sustavu dužni su održavati detaljne kanale. Budući da se detaljna kanalska mreža niz godina nije održavala potrebno je uložiti znatna financijska sredstva za njezino dovođenje u nulto stanje, što je i svrha ovoga Programa.

Da bi se poljoprivredno zemljište na određenom području moglo navodnjavati, potrebno je da cijeli melioracijski sustav bude u stanju funkcionalnosti. Slijedom navedenoga može se zaključiti da su odvodnja i navodnjavanje povezane aktivnosti i da se moraju rješavati zajedno.

Prikaz dužine kanala III. i IV. reda po slivnim područjima

SLIVNO PODRUČJE BIĐ-BOSUT		
Grad/Općina	kanali u km	
	III. reda	IV. reda
Grad Đakovo	15,00	420,99
Općina Satnica Đakovačka	13,06	97,18
Općina Semeljci		53,49
Općina Strizivojna	12,07	51,48
Općina Trnava	11,27	30,68
Općina Viškovci	4,78	56,82
Općina Drenje		91,30
Općina Levanjska Varoš	2,63	2,60
Ukupno:	58,81	804,54

SLIVNO PODRUČJE BARANJA		
Grad/Općina	kanali u km	
	III. reda	IV. reda
Općina Bilje	33,22	81,20
Općina Darda	14,40	30,84
Općina Čeminac	1,40	14,93
Općina Jagodnjak	25,50	33,66
Općina Petlovac	30,63	79,04
Grad Beli Manastir	23,14	25,86
Općina Popovac	10,00	19,60
Općina Draž	23,04	44,55
Općina Kneževi Vinogradi	59,84	87,81
Ukupno:	221,15	417,49

SLIVNO PODRUČJE KARAŠICA-VUČICA		
Grad/Općina	kanali u km	
	III. reda	IV. reda
Grad Belišće	59,80	58,77
Grad Donji Miholjac	180,15	122,91
Grad Našice	92,64	97,52
Grad Valpovo	146,56	116,52
Općina Bizovac	11,55	11,67
Općina Donja Motčina	10,20	6,92
Općina Đurđenovac	164,93	135,76
Općina Feričanci	27,35	22,61
Općina Koška	74,21	93,80
Općina Magadenovac	102,92	113,53
Općina Marijanci	55,08	62,95
Općina Podravska Moslavina	47,48	58,89
Općina Petrijevci	29,54	23,66

Općina Podgorač	88,12	74,98
Općina Viljevo	92,24	93,52
Ukupno:	1.182,78	1.093,99

SLIVNO PODRUČJE VUKA		
Grad/Općina	kanali u km	
	III. reda	IV. reda
Grad Osijek	88,77	173,23
Općina Antunovac	32,34	66,16
Općina Bizovac	70,80	148,28
Općina Čepin	134,27	317,40
Općina Ernestinovo	55,98	74,12
Općina Petrijevci	20,01	14,98
Općina Podgorač	72,55	125,86
Općina Vladislavci	28,00	74,85
Općina Koška	21,52	24,27
Općina Šodolovci	53,43	104,00
Općina Erdut	9,90	73,76
Općina Viškovci	6,43	21,48
Grad Đakovo	11,21	13,20
Općina Semeljci	69,93	81,27
Općina Punitovci	84,71	67,22
Općina Drenje	41,40	48,12
Općina Vuka	30,35	39,09
Općina Gorjani	49,36	99,23
Ukupno:	880,95	1.566,53

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA	
kanali u km	
kanali III. reda	2.343,69
kanali IV. reda	3.882,55
Ukupno kanali III. i IV. reda	6.226,24

OSIGURANJE NOVČANIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU PROGRAMA

Program uređenja kanala III. i IV. reda koji bi bili u funkciji navodnjavanja i odvodnje provodio bi se kroz razdoblje od nekoliko godina.

Prema podacima Hrvatskih voda na području Osječko-baranjske županije nalazi se 6.226,24 km detaljnih melioracijskih objekata (kanala III. i IV. reda). Za njihovo redovito održavanje godišnje je potrebno osigurati 37.474.000,00 kuna. Kako sustav niz godina nije održavan uslijed ratnih i poratnih okolnosti, za dovođenje sustava u funkciju tzv. nulto stanje potrebno je 235.495.000,00 kuna.

Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih od prodaje, zakupa i koncesijom poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države ("Narodne novine" broj 102/02.) propisani su uvjeti i

način korištenja sredstava ostvarenih od prodaje, zakupa i koncesije poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države, koja su prihodi proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na čijem se području poljoprivredno zemljište nalazi.

Pravilnikom je propisano da se sredstva ostvarena na navedeni način mogu koristiti za određene programe uređenja zemljišta, ruralnog prostora i poticanje poljoprivredne proizvodnje.

Na području Osječko-baranjske županije većina jedinica lokalne samouprave sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu ("Narodne novine" broj 66/01. i 87/02.) provela je natječaj za zakup, odnosno prodaju državnog poljoprivrednog zemljišta i zaključila ugovore o zakupu, odnosno prodaji državnog poljoprivrednog zemljišta ili su ti postupci u tijeku.

Osječko-baranjska županija dio planiranih sredstava prikupljenih od zakupa, prodaje i koncesije državnog poljoprivrednog zemljišta u svakoj proračunskoj godini provedbe Programa namijenila bi za održavanje kanala III. i IV. reda koji bi bili u funkciji navodnjavanja i odvodnje.

Osiguranje novčanih sredstava za provedbu Programa moguće je kroz dva modela.

Prema prvom modelu, Županija bi osigurana proračunska sredstva za održavanje detaljne kanalske mreže udružila sa sredstvima jedinica lokalne samouprave na čijem području bi se provodio Program u omjeru 1:1. Jedinice lokalne samouprave mogu svoja sredstva osigurana za tu namjenu udruživati sa sredstvima fizičkih i pravnih osoba koje su zainteresirane za održavanje detaljne kanalske mreže u funkciji navodnjavanja i odvodnje.

Prema drugom modelu sredstva za provedbu Programa osiguravala bi se u omjeru 1:1:1, odnosno sredstva Županije, jedinice lokalne samouprave i sredstva Državnog proračuna ili proračuna Hrvatskih voda.

Model osiguranja sredstava utvrđivat će se za svaku proračunsku godinu provedbe Programa s obzirom na sredstva osigurana u Državnom proračunu ili proračunu Hrvatskih voda za tu namjenu. Ukoliko sredstva za navedeno budu osigurana u Državnom proračunu ili proračunu Hrvatskih voda koristit će se model financiranja 1:1:1, a ukoliko ne Program će se provoditi osiguranim sredstvima Županije i jedinica lokalne samouprave u omjeru 1:1.

Osječko-baranjska županija kandidirat će pojedine projekte prema Državnom proračunu za koje ocijeni da su od važnosti za navodnjavanje na području Osječko-baranjske županije. Povjerenstvo za izradu Plana navodnjavanja za područje Osječko-baranjske županije, kao stručno tijelo Poglavarstva utvrđivat će važnost pojedinih projekata s obzirom na Plan navodnjavanja za područje Osječko-baranjske županije.

NAČIN PROVEDBE PROGRAMA UREĐENJA DETALJNE KANALSKE MREŽE U SVRHU NAVODNJAVANJA I ODVODNJE

Za provedbu ovoga Programa Osječko-baranjska županija raspisala bi Javni poziv za sufinanciranje projekata održavanja detaljne kanalske mreže u svrhu navodnjavanja, a na koji bi se mogle javiti jedinice lokalne samouprave sa područja Županije uz uvjet da su osigurale proračunska sredstva za tu namjenu u svojim proračunima i potrebnu dokumentaciju.

Poglavarstvo Osječko-baranjske županije donijet će Pravilnik o sufinanciranju projekata održavanja detaljne kanalske mreže u svrhu navodnjavanja, kojim će se utvrditi uvjeti i kriteriji za ostvarivanje prava na sufinanciranje navedenih projekata, kao i tekst Javnog poziva.

U Javnom pozivu bit će navedeni svi uvjeti i kriteriji koje jedinice lokalne samouprave moraju ispunjavati radi ostvarivanja prava na sufinanciranje projekata održavanja detaljne kanalske mreže u svrhu navodnjavanja i odvodnje.

Osječko-baranjska županija sufinancira ovaj Program u omjeru 1:1, odnosno koliko je jedinica lokalne samouprave, koja je nominirala svoj projekt, osigurala sredstava, toliko sredstava osigurava Županija za njegovu realizaciju.

Jedinice lokalne samouprave u suradnji s Hrvatskim vodama, Vodnogospodarskim odjelom Drave i Dunava Osijek, Vodnogospodarskim odjelom Save Zagreb i vodnogospodarskim ispostavama slivnih područja koja se nalaze na području Županije, trebale bi osigurati potrebnu dokumentaciju iz koje bi bili vidljivi kanali III. i IV. reda koji su u funkciji navodnjavanja i odvodnje.

Na zahtjev jedinice lokalne samouprave Hrvatske vode će pripremiti svu potrebnu tehničku dokumentaciju za održavanje detaljne kanalske mreže u funkciji navodnjavanja i odvodnje za pojedinu jedinicu lokalne samouprave i napraviti troškovnik za potrebne radove.

Program će se provesti tako da se izvođači radova na održavanju detaljnije kanalske mreže na pojedinim slivnim područjima i područjima jedinica lokalne samouprave odabiru na temelju javnog natječaja sukladno Zakonu o javnoj nabavi.

UČINCI PROGRAMA

Ostvarenjem Programa postigli bi se značajni učinci:

- u poljoprivrednoj proizvodnji povećali bi se prinosi dodavanjem vode u trenutku podobnom za pravilan razvoj biljke, naročito u sušnim godinama,
- omogućila bi se proizvodnja "zdrave hrane" jer navodnjavanjem do neke mjere kompenziraju se negativni učinci smanjenja prihrane kemijskim sredstvima za prinose,
- odvodnjom viška vode u kišnim razdobljima zaštitile bi se poljoprivredne površine od plavljenja budući da bi detaljni kanali bili u funkciji i odvodili bi višak vode s poljoprivrednih površina,
- intenzivirala bi se proizvodnja stočne hrane na navodnjavanim površinama zbog dobre isplativosti i mogućnosti postrne sjetve, a proizvodnja stočne hrane je osnova i za provedbu Nacionalnog Programa razvitka govedarske proizvodnje u Republici Hrvatskoj,
- intenziviranjem poljoprivredne proizvodnje, naročito proizvodnje voća i povrća, osigurala bi se pouzdana materijalna osnovica za obiteljska gospodarstva, što bi doprinijelo i povećanju zaposlenosti i materijalne sigurnosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva,
- intenzivna proizvodnja hrane je strateški interes Republike Hrvatske, a navodnjavanje ima značajnu ulogu u intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji,
- došlo bi do razvoja prerađivačke industrije, prehrambene i druge, usklađene s biljnom i stočarskom proizvodnjom.

ZAKLJUČAK

Program uređenja detaljne kanalske mreže u funkciji navodnjavanja i odvodnje je planski dokument koji bi se provodio u skladu s Planom navodnjavanja Osječko-baranjske županije čija je izrada u tijeku.

Do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju potrebno je intenzivirati i ojačati

poljoprivrednu proizvodnju na osnovama proizvodnje "zdrave hrane" za koju Osječko-baranjska županija ima sve preduvjete, uz povećanje navodnjavanih površina.

Materijalna mogućnost realizacije ovoga Programa utvrđivati će se za svaku godinu posebno vezano uz Proračun Osječko-baranjske županije i planirane prihode od zakupa, prodaje i koncesije državnog poljoprivrednog zemljišta.

Provedbom ovoga Programa omogućit ćemo da naša poljoprivredna proizvodnja postane konkurentna na otvorenom svjetskom tržištu.